EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 5.4.2011
KOM(2011) 173 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Rámec EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020

1. ZLEPŠENÍ SITUACE ROMŮ: EKONOMICKÝ A SOCIÁLNÍ POŽADAVEK NA UNII A JEJÍ ČLENSKÉ STÁTY

Mnozí z 10–12 milionů Romů[1] žijících v Evropě se v každodenním životě setkávají s předsudky, netolerancí, diskriminací a sociálním vyloučením. Žijí ve velmi špatných socioekonomických podmínkách a jsou vystaveni marginalizaci. Taková situace není v Evropské unii (dále jen EU) na začátku 21. století přípustná.

Nová evropská strategie pro zaměstnanost a růst Evropa 2020 nenechává prostor pro takovou ekonomickou a sociální marginalizaci nejpočetnější evropské menšiny. Je třeba rozhodného jednání a aktivního dialogu s Romy jak na vnitrostátní úrovni, tak na úrovni EU. Hlavní odpovědnost za tuto akci nesou veřejné orgány, je ale velkou výzvou, protože sociální a ekonomická integrace Romů je dvousměrný proces, který vyžaduje změnu smýšlení většinové společnosti i členů romských komunit[2].

Členské státy nejprve potřebují zajistit, aby Romové nebyli diskriminováni, ale aby se s nimi jednalo jako s kterýmkoli jiným občanem EU, aby měli rovný přístup ke všem základním právům, která jsou zakotvena v Listině základních práv Evropské unie. Situace dále vyžaduje, aby se prolomil začarovaný kruh chudoby, v němž se pohybuje jedna generace za druhou. V mnoha členských státech Romové představují značnou a stále narůstající část populace ve školním věku, a tudíž i budoucí pracovní sílu. Romská populace je mladá: 35,7 % Romů je ve věku do 15 let, ve srovnání s 15,7 % celkové populace EU. Průměrný věk romské populace je 25 let, zatímco v celé EU je to 40 let[3]. Převážná většina Romů v produktivním věku nemá vzdělání nutné pro nalezení kvalitní práce. Investice do vzdělávání romských dětí má tedy klíčový význam pro to, aby se později úspěšně začlenily na pracovní trh. V členských státech s výrazným podílem romského obyvatelstva se již projevují hospodářské důsledky. Podle odhadů tvoří Romové zhruba 23 % osob nově vstupujících na trh práce v Bulharsku, v Rumunsku je to zhruba 21 %[4].

Značná část Romů žijících v EU jsou legálně pobývající státní příslušníci třetích zemí. Žijí ve stejně těžkých životních podmínkách jako mnozí Romové, kteří mají občanství EU, a zároveň se potýkají s problémy přistěhovalců pocházejících ze zemí mimo EU. Tyto problémy se řeší v rámci politik EU pro integraci státních příslušníků třetích zemí, přičemž se zohledňují potřeby obzvláště zranitelných skupin[5].

Integrace Romů nebude mít pouze sociální přínos, ale bude rovněž ekonomicky výhodná jak pro Romy, tak pro komunity, v nichž žijí. Podle nedávného výzkumu, který provedla Světová

---

1 Výraz „Rom“ se zde obdobně jako v jiných dokumentech Evropského parlamentu a Evropské rady používá jako pojem zastřešující skupiny obyvatelstva s více méně podobnými kulturními zvyklostmi, jako jsou například Sinti, Travellers, Kalé, Gens du voyage atd., ať už se jedná o populaci usazenou, či nikoli. Odhaduje se, že zhruba 80 % Romů je usazených (SEK(2010) 400).

2 KOM(2010) 133, s. 5.

3 Fundación Secretariado Gitano, *Health and the Roma community, analysis of the situation in Europe* (Zdraví a romská komunita, analýza situace v Evropě), 2009. Studie se zabývá situací v Bulharsku, České republice, Řecku, Portugalsku, Rumunsku, Slovensku a Španělsku.

4 World Bank, Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia (Světová banka, Začleňování Romů: Ekonomická příležitost pro Bulharsko, Českou republiku, Rumunsko a Srbsko), září 2010.

5 Sdělení o Evropském programu pro integraci státních příslušníků třetích zemí se plánuje na rok 2011.

banka[6], by například plné začlenění Romů na pracovním trhu mohlo pro některé země mít hospodářský přínos zhruba 0,5 miliardy EUR ročně. Větší účast Romů na pracovním trhu by zlepšila hospodářskou produktivitu, snížila platby za státní sociální dávky a zvýšila výnosy z daní z příjmu. Podle téže studie Světové banky se daňový přínos začlenění Romů na trh práce odhaduje na zhruba 175 milionů EUR ročně pro každou dotyčnou zemi. Všechny tyto ekonomické a finanční důsledky integrace Romů by mohly na druhou stranu podpořit atmosféru větší otevřenosti romské populaci ze strany široké veřejnosti, a přispět tak k jejich plynulé integraci do komunit, v nichž žijí.

Ekonomická integrace Romů rovněž přispěje k sociální soudržnosti, povede k lepšímu dodržování základních práv, včetně práv příslušníků menšin, a bude napomáhat odstraňování diskriminace založené na rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu nebo příslušnosti k národnostní menšině[7].

EU učinila členským státům několik návrhů týkajících se podpory sociální a ekonomické integrace Romů, naposledy ve svém sdělení z dubna 2010[8]. Členské státy jsou již nyní na základě směrnice 2000/43/ES povinny poskytnout Romům (stejně jako ostatním občanům EU) nediskriminační přístup ke vzdělání, zaměstnání, odbornému vzdělávání, zdravotní péči, sociálnímu zabezpečení a bydlení. Přísná kontrola provádění této směrnice může být užitečným nástrojem k měření integrace Romů[9].

Přes určitý pokrok, jehož bylo dosaženo v minulých letech v členských státech i na úrovni EU[10], se každodenní situace většiny Romů změnila jen velmi málo. Komise ve své pracovní skupině pro integraci Romů zjistila[11], že stále nebyla zavedena dostatečná a přiměřená opatření v boji se sociálními a ekonomickými problémy značné části romské populace v EU.

Jelikož samotná nediskriminace nestačí k potírání sociálního vyloučení romského obyvatelstva, Komise pro řešení těchto problémů žádá orgány EU, aby podpořily tento rámec pro vnitrostátní strategie integrace Romů. Je prostředkem, který doplní a posílí právní předpisy a politiku EU týkající se rovnosti a bude na celostátní, regionální a místní úrovni a také prostřednictvím dialogu se samotnými Romy a za jejich účasti řešit specifické potřeby Romů, co se týče rovného přístupu k zaměstnání, vzdělání, zdravotní péči a bydlení.

Tento rámec hodlá dosáhnout konkrétních účinků na život romského obyvatelstva. Jedná se o reakci EU na současnou situaci, ale nenahrazuje hlavní odpovědnost, kterou za tuto oblast nesou členské státy. V tomto rámci Evropská komise povzbuzuje členské státy k tomu, aby úměrně k velikosti romské populace žijící na jejich územích[12] a

---

6 World Bank, Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia (Světová banka, Začleňování Romů: Ekonomická příležitost pro Bulharsko, Českou republiku, Rumunsko a Srbsko), Září 2010.

7 Smlouva o Evropské unii, článek 2 a Listina základních práv Evropské unie, článek 21.

8 Sociální a ekonomická integrace Romů v Evropě (KOM(2010) 133).

9 Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ (Úř. věst. L 180, 19.7.2009).

10 KOM(2010) 133, oddíl 2.

11 Pracovní skupina pro integraci Romů byla vytvořena 7. září 2010 a jejím úkolem je zlepšit, posoudit a porovnat způsob (i účinnost), jak členské státy využívají prostředky EU ve prospěch integrace Romů, jakož i poukázat na základní nedostatky ve využívání těchto prostředků.

12 Viz odhady Rady Evropy (http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/default_EN.asp), které jsou zahrnuté do přílohy tohoto sdělení.

s přihlédnutím k jejich konkrétné výchozí situaci přijaly nebo dále rozvinuly komplexní přístup k integraci Romů a splnily následující cíle.

2. POTŘEBA ZACÍLENÉHO PŘÍSTUPU: RÁMEC EU PRO VNITROSTÁTNÍ STRATEGIE INTEGRACE ROMŮ

Aby bylo možné dosáhnout významného pokroku v integraci Romů, je nyní nutné zintenzívnit úsilí a zajistit, aby se celostátní, regionální a místní politiky integrace **jasně a konkrétně zaměřily na Romy** a aby se jejich potřeby řešily pomocí **konkrétních opatření** pro prevenci a kompenzaci znevýhodnění, jemuž Romové čelí. Zacílený přístup v rámci širší strategie boje proti chudobě a vyloučení (který ovšem nevylučuje, že se podpora může vztahovat i na ostatní ohrožené a znevýhodněné skupiny) je v souladu se zásadou nediskriminace jak na vnitrostátní úrovni, tak na úrovni EU. Zásada rovného zacházení nevylučuje, aby členské státy zachovaly či zavedly konkrétní opatření pro prevenci a kompenzaci znevýhodnění spojeného s rasovým či etnickým původem[13]. Některé členské státy již úspěšně využily specifická opatření ve prospěch Romů, vzhledem k tomu, že klasická opatření usnadňující společenské začlenění nebyla pro specifické potřeby Romů dostačující[14].

Aby se ujistila, že členské státy zavedou účinné politiky, Komise navrhuje, aby **vnitrostátní strategie integrace Romů** byly navrženy – nebo pokud již existují – aby byly upraveny tak, aby splňovaly **cíle strategie EU pro integraci Romů**, aby pro jejich plnění byly k dispozici cílené akce a dostačující financování (na úrovni členských států, EU a z jiných zdrojů). Navrhuje řešení na odstranění překážek, které v současné době brání účinnějšímu využívání finančních prostředků EU, a stanoví základy **důsledného kontrolního mechanismu**, který má pro Romy zajistit dosažení konkrétních výsledků.

3. VYJÁDŘENÍ AMBICE EU: STANOVIT CÍLE PRO INTEGRACI ROMŮ

Roční analýza růstu Evropské komise[15] ukázala, že členské státy i EU ještě musí vyvinout mnoho úsilí pro plnění strategie Evropa 2020 a jejích hlavních cílů podporovaných stěžejními iniciativami[16]. Pro mnoho členských států pomůže řešení situace Romů, co se týče zaměstnávání, chudoby a vzdělávání, k dosažení pokroku při plnění cílů strategie Evropa 2020 v oblasti zaměstnanosti, sociálního začlenění a vzdělávání.

Cíle **strategie EU pro integraci Romů** by měly úměrně k velikosti romské populace daném státě zahrnovat **čtyři hlavní oblasti**: **přístup ke vzdělání, zaměstnání, zdravotní péči a bydlení.** Tyto minimální standardy by měly vycházet ze společných, srovnatelných a spolehlivých ukazatelů. Jejich splnění významně pomůže členským státům při plnění obecných cílů strategie Evropa 2020.

---

13 Směrnice Rady 2000/43/ES, Úř. věst. L 180, 19.7.2000.

14 Například program Spojeného království Traveller Education Support Services (TESS) je na míru šitou službou, jejímž cílem je rovný přístup ke vzdělání a dosažení rovných výsledků ve vzdělávání romských dětí a dětí Travellerů. Dalším příkladem je bulharský projekt JOBS for Roma, který poskytuje pomoc nezaměstnaným a podporu podnikatelům. Další příklady jsou uvedeny ve zprávě Komise „Lepší nástroje pro sociální začlenění a nediskriminaci Romů v EU“, 2010. Viz rovněž dokument Evropské komise „Mezinárodní perspektivy pozitivních akčních opatření “, 2009.

15 KOM(2011) 11, Roční analýza růstu: postup v rámci ucelené reakce Evropské unie na krizi.

16 Mezi sedmi stěžejními iniciativami jsou v této souvislosti nejvíce relevantní *Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení, Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa a Unie inovací.*

- **<u>Přístup ke vzdělání:</u>** ***zajistit, aby všechny romské děti dokončily alespoň základní školu***

Úroveň dosaženého vzdělání je u romského obyvatelstva výrazně nižší, než u zbývající populace, přestože se situace v jednotlivých členských státech liší[17].

Jelikož je základní školní docházka ve všech členských státech povinná, členské státy jsou povinny zajistit, aby bylo základní vzdělání dostupné všem dětem ve věku povinné školní docházky. Podle nejspolehlivějších dostupných informací ze zjišťování pracovních sil z roku 2009[18] dokončí základní vzdělání průměrně 97,5 % dětí v celé EU.

Z průzkumu vyplývá, že v některých členských státech dokončí základní školu pouze omezený počet romských dětí[19]. Romské děti tvoří většinu ve školách pro zvláštní vzdělávání nebo v segregovaných školách. Je potřeba posílit spojení s komunitami prostřednictvím kulturních nebo školních mediátorů, církví, náboženských organizací či sdružení a aktivní účasti romských rodičů s cílem zlepšit interkulturní dovednosti učitelů, omezit segregaci a zajistit dodržování povinnosti základní školní docházky. Komise plánuje s Radou Evropy společnou akci, při níž během dvou let vyškolí zhruba tisíc mediátorů. Mediátoři budou moci informovat rodiče, radit jim ohledně fungování místního vzdělávacího systému a pomoci jim zajistit, aby jejich dítě zvládne přechod do další etapy školní docházky.

Je všeobecně známo, že děti, které nezískají potřebné vzdělání, pozdě se začlení do vzdělávacího systému nebo jej opustí příliš brzy, se později setkají se závažnými problémy počínaje negramotností, přes jazykové problémy až po pocity nepatřičnosti a vyloučení. V důsledku toho pro ně bude obtížnější získat další vzdělání, vystudovat vysokou školu nebo získat kvalitní práci. Proto se podporují iniciativy zaměřené na programy nabízející druhou příležitost mladým, kteří předčasně ukončili školní docházku, včetně programů výslovně zaměřených na romské děti. Měla by se rovněž podporovat reforma vzdělávacích programů pro učitele a měly by se vypracovat inovativní výukové metody. Přítomnost vícenásobně znevýhodněných dětí vyžaduje spolupráci napříč jednotlivými odvětvími a příslušné podpůrné programy. Skupina na vysoké úrovni pro gramotnost a kampaň pro gramotnost, kterými Komise přispívá ke stěžejní iniciativě strategie Evropa 2020 „Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa“, zdůrazní význam boje proti negramotnosti romských dětí i dospělých.

Komise přijala sdělení Kvalitní systém předškolního vzdělávání a péče[20], v němž zdůrazňuje, že přestože romské děti potřebují větší podporu než ostatní, využívají služeb předškolního vzdělávání mnohem méně. Lepší přístup k nesegregovanému kvalitnímu předškolnímu vzdělávání může hrát klíčovou úlohu při zdolávání znevýhodnění ve vzdělávání, s nímž se romské děti potýkají. Tuto skutečnost zdůraznil pilotní projekt pro integraci Romů, který právě probíhá v některých členských státech za podpory z rozpočtu EU[21].

Členské státy by proto měly zajistit, aby všechny romské děti měly přístup ke kvalitnímu vzdělání a nebyly vystaveny diskriminaci nebo segregaci, ať už se jedná o

---

17 Podíl Romů na středních školách je podle odhadů Institutu pro otevřenou společnost (výzkum z roku 2008, údaje dostupné pro sedm členských států) pouze 10 %.

18 Zjišťování pracovních sil, 2009 – http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/lfs

19 Open Society Institute, *International Comparative Data Set on Roma Education* (Institut pro otevřenou společnost, Mezinárodní srovnávací údaje o vzdělání Romů), 2008. Údaje o základním vzdělání jsou dostupné pro šest členských států: Bulharsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litvu, Rumunsko a Slovensko. Vážený průměr v těchto členských státech je 42 %.

20 KOM(2011) 66.

21 Pilotní projekt: „Dobrý začátek: rozšíření přístupu ke kvalitním službám pro romské děti“.

Romy usazené, či nikoli. Členské státy by měly minimálně zajisti dokončení základní školní docházky. Rovněž by měly v souladu se strategií Evropa 2020 rozšířit přístup ke kvalitnímu vzdělávání a péči v předškolním věku dítěte a snížit počet žáků, kteří předčasně ukončují střední školu. Mladí Romové by měli být silně podněcováni k tomu, aby studovali také na střední a vysoké škole[22].

- **Přístup k zaměstnání:** ***snížit rozdíl v zaměstnanosti mezi Romy a většinovým obyvatelstvem***

Strategie Evropa 2020 stanoví jako hlavní cíl, aby 75 % obyvatel ve věku 20–64 let bylo zaměstnaných (průměrná míra zaměstnanosti v EU je 68,8 %[23]). Roční analýza růstu na rok 2011 uvádí, jakým způsobem členské státy stanovují vnitrostátní cíle zaměstnanosti ve svých národních programech reforem, v porovnání s nimiž může být měřen pokrok. Empirické důkazy a výzkum socioekonomické situace Romů ukazují, že rozdíl mezi mírou zaměstnanosti Romů a ostatního obyvatelstva je značný.

Světová banka zjistila, že míra zaměstnanosti Romů (zejména žen) značně zaostává za mírou zaměstnanosti neromské většinové populace[24]. Výzkum Agentury Evropské unie pro základní práva provedený v sedmi členských státech rovněž zdůrazňuje tyto značné rozdíly a ukazuje, že se Romové v oblasti zaměstnání považují za výrazně diskriminované[25].

Členské státy proto musí romským obyvatelům zajistit plný nediskriminační přístup k odbornému vzdělávání, na trh práce a k nástrojům a iniciativám pro samostatnou výdělečnou činnost. Měl by se podporovat přístup k mikroúvěrů. Ve veřejném sektoru by se měla věnovat patřičná pozornost zaměstnávání kvalifikovaných romských úředníků. Veřejné služby zaměstnanosti mohou oslovit Romy prostřednictvím individuálně zaměřených služeb a mediace. Bude tak možné přitáhnout Romy na trh práce a zvýšit tím míru zaměstnanosti.

- **Přístup ke zdravotní péči:** ***snížit rozdíly ve zdravotním stavu mezi Romy a zbývající populací***

Délka života při narození je v EU 76 let u mužů a 82 u žen[26]. V případě Romů se tato délka odhaduje o 10 let kratší[27]. Zatímco v EU je míra dětské úmrtnosti 4,3 případů na tisíc porodů

---

22 V této souvislosti by se mělo aktivně zkoumat využití inovačních přístupů, jako je učení a získávání dovedností založené na informačních technologiích.

23 KOM(2011) 11, příloha 3, *Návrh Společné zprávy o zaměstnanosti.* Viz také Evropský průzkum pracovních sil, 2009: v roce 2009 byla míra zaměstnanosti žen 62,5 % a míra zaměstnanosti mužů 75,8 % – http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_10

24 World Bank, viz výše.

25 Agentura Evropské unie pro základní práva, Šetření o menšinách a diskriminaci v Evropské unii, zaměřeno na údaje, 2009.

26 http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=TSDPH100

27 KOM(2009) 567, *Solidarita v oblasti zdraví:* snížení nerovnosti v oblasti zdraví v EU. Rovněž viz výše Fundación Secretariado Gitano. Dále Sepkowitz K, Health of the World's Roma population (Zdravotní stav světové romské populace), 2006, na základě situace v České republice, Irsku, na Slovensku a v Bulharsku.

živých dětí[28], je zřejmé, že tato míra je u romských komunit výrazně vyšší. Zpráva Rozvojového programu OSN o situaci v pěti zemích zaznamenala, že míra úmrtnosti romských dětí je v závislosti na zemi dvakrát až šestkrát vyšší než u ostatní populace. Vysoká míra dětské úmrtnosti u romské populace byla zjištěna také v dalších zemích[29].

Tyto nerovnosti odrážejí celkové rozdíly ve zdravotním stavu mezi Romy a neromskou populací. Tento rozdíl souvisí s jejich špatnou životní situací, nedostatkem zaměřených informačních kampaní, omezeným přístupem ke kvalitní zdravotní péči a vystavení větším zdravotním rizikům. Podle zprávy Agentury EU pro základní práva je také pro Romy specifickým problémem diskriminace ze strany zdravotnických pracovníků[30]: 17 % uvedlo, že se v předcházejících dvanácti měsících s diskriminací v této oblasti setkali. Využití preventivních služeb je mezi Romy nízké a podle některých studií více než 25 % romských dětí není plně očkováno[31].

Členské státy by proto měly poskytnout přístup ke kvalitní zdravotní péči zejména dětem a ženám, jakož i preventivní péči a sociální služby na stejné úrovni a za stejných podmínek pro Romy jako pro zbytek populace. Pokud je to možné, kvalifikovaní Romové by měli být zapojeni do programů zdravotní péče zaměřených na jejich komunity.

- **Dostupnost bydlení a základních služeb:** ***odstranit rozdíly mezi Romy a zbývající populací, co se týče dostupnosti bydlení a veřejně dostupných služeb (dodávky vody, elektřiny a plynu)***

K veřejnému vodovodu je připojeno mezi 72 % a 100 % domácností v celé EU[32]. V případě Romů je situace mnohem horší. Ve svých nevyhovujících typech bydlení často nemají dostatečný přístup k veřejně dostupným službám, jako jsou dodávky vody, elektřiny či plynu, a pro neusazené Romy je často obtížné najít místa se zdrojem vody[33]. Tato situace se nepříznivě odráží na jejich zdravotním stavu a obecně na jejich integraci do společnosti.

Členské státy by proto měly podporovat nediskriminační přístup k bydlení, včetně bydlení sociálního. Opatření v oblasti bydlení by měly být součástí integrovaného přístupu zahrnujícího zejména vzdělávání, zaměstnanost a bezpečnost, sociální a zdravotní péči a opatření na odstranění segregace. Členské státy by měly také řešit konkrétní potřeby neusazených Romů (např. poskytnout jim přístup k vhodným

---

28 Poměr počtu úmrtí dětí do jednoho roku života během tohoto prvního roku vůči počtu porodů živých dětí v daném roce. Eurostat Data, 2009 – http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=demo_minfind&lang=en

29 Zpráva UNDP, The Roma in Central and Eastern Europe, Avoiding the Dependency Trap (Romové ve střední a východní Evropě, jak se vyhnout závislosti), 2003. Bulharsko, Rumunsko, Slovensko, Maďarsko a Česká republika. Equality and Human Rights Commission, Inequalities Experienced by Gypsy and Traveller Communities: A review (Přehledná zpráva o nerovnostech s nimiž se setkávají cikánské a kočovné (travellers) komunity), 2009.

30 Agentura Evropské unie pro základní práva, Šetření o menšinách a diskriminaci v Evropské unii, zaměřeno na údaje, 2009.

31 Fundación Secretariado Gitano, viz výše. Viz také University of Sheffield, *The Health Status of Gypsies and Travellers in England (Zdravotní stav cikánů a kočovníků (travellers) v Anglii),* 2004.

32 Údaje Eurostatu, 2002 – http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/8-21032006-AP/EN/8-21032006-AP-EN.PDF

33 Fundamental Rights Agency, Housing conditions of Roma and Travellers in the European Union, Comparative Report (Podmínky bydlení Romů a kočovníků (travellers) v Evropské unii, Srovnávací zpráva), 2009.

tábořištím). Měly by aktivně jednat prostřednictvím cílených programů, do nichž se zapojí regionální a místní orgány.

4. VNITROSTÁTNÍ STRATEGIE INTEGRACE ROMŮ: JASNÝ POLITICKÝ ZÁVAZEK ZE STRANY ČLENSKÝCH STÁTŮ

Komise se opírá o zkušenosti členských států, včetně těch, které se účastní Desetiletí začleňování Romů[34], a vyzývá členské státy, aby své vnitrostátní strategie integrace Romů sladily s výše popsaným zacíleným přístupem a aby jejich plánovací období rozšířily do roku 2020. Členské státy, které zatím nezavedly vnitrostátní strategie integrace Romů, Komise vyzývá, aby stanovily obdobné cíle úměrně k velikosti romské populace žijící na jejich území[35] a s přihlédnutím k různé výchozí situaci a specifickým rysům obyvatel této skupiny.

Vnitrostátní strategie členských států by měly sledovat zacílený přístup, který bude v souladu se **Společnými základními zásadami pro začleňování Romů**[36] aktivně přispívat k sociální integraci Romů do většinové společnosti a odstraňovat segregaci, tam, kde k ní dochází. Měly by odpovídat širšímu rámci strategie Evropa 2020, přispívat k němu a být tak **v souladu s národními programy reforem**.

Při vypracování vnitrostátních strategií integrace Romů by členské státy měly postupovat následovně:

- určit splnitelné **vnitrostátní cíle integrace Romů** při překonávání rozdílů oproti ostatní populaci; tyto cíle by měly přinejmenším řešit čtyři cíle EU pro integraci Romů týkající se přístupu ke vzdělání, zaměstnání, zdravotní péči, sociálnímu zabezpečení a bydlení;

- za použití dostupných socioekonomických a teritoriálních ukazatelů (např. velmi nízká úroveň vzdělání, dlouhodobá nezaměstnanost atd.) zjistit, kde jsou **znevýhodněné mikroregiony nebo segregované městské části**, v nichž jsou komunity nejvíce znevýhodněné;

- poskytnout **dostatečné finanční prostředky z rozpočtů členských států**, které budou případně doplněny prostředky z mezinárodních zdrojů a z EU;

---

34 Desetiletí začleňování Romů 2005–2015 je mezinárodní iniciativou, která spojuje vlády, mezinárodní partnerské organizace a občanskou společnost, s cílem urychlit pokrok v integraci Romů a hodnotit tento pokrok jasným a kvantifikovatelným způsobem. V současnosti se této iniciativy účastní dvanáct zemí: Bulharsko, Česká republika, Maďarsko, Rumunsko, Slovensko a Španělsko, jakož i Albánie, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Černá Hora a Srbsko. Slovinsko má status pozorovatele. Mezi mezinárodní partnerské organizace patří Světová banka, OSI, UNDP, Rada Evropy, Rozvojová banka Rady Evropy, OBSE, ERIO, ERTF, ERRC, UN-HABITAT, UNHCR a UNICEF.

35 Viz odhady Rady Evropy (http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/default_EN.asp), které jsou zahrnuté do přílohy tohoto sdělení.

36 Deset společných základních zásad týkajících se začleňování Romů bylo předloženo na prvním zasedání platformy dne 24. dubna 2009. Byly přiloženy k závěrům Rady ze dne 8. června 2009. Zahrnují: 1) konstruktivní, pragmatické a nediskriminační politiky, 2) jednoznačné, ale ne výlučné zaměření, 3) mezikulturní přístup 4) usilování o začlenění do většinové společnosti, 5) povědomí o genderovém rozměru, 6) převod politik vybudovaných na průkazném základě, 7) využívání nástrojů EU, 8) zapojení regionálních a místních orgánů, 9) zapojení občanské společnosti 10) aktivní účast Romů.

- zahrnout **důsledné kontrolní metody**, které umožní hodnocení dopadu opatření na integraci Romů, a přezkumný mechanismus pro upravování strategie;

- strategii navrhnout, provést a kontrolovat v **úzké spolupráci a nepřetržitém dialogu s romskou občanskou společností, místními a regionálními orgány**;

- určit **národní kontaktní místo** pro vnitrostátní strategie integrace Romů, které bude koordinovat vývoj a provádění strategie, nebo případně se spolehnout na vhodné stávající administrativní struktury.

Komise požaduje od členských států, aby připravily nebo přehodnotily své strategie integrace Romů a představily jí je do konce prosince 2011. Na jaře 2012 před výročním zasedáním Romské platformy Komise zhodnotí tyto vnitrostátní strategie a podá Evropskému parlamentu a Radě zprávu o pokroku.

5. DOSAHOVÁNÍ KONKRÉTNÍCH VÝSLEDKŮ PRO ROMY

Provádění a úspěch vnitrostátních strategií integrace Romů bude ve velké míře záviset na účinném přidělení dostatečných prostředků z rozpočtů členských států. Financování z prostředků EU nemůže samo o sobě situaci Romů vyřešit, Komise však připomíná, že **z prostředků EU** je plánováno až **26,5 miliardy EUR** na podporu úsilí členských států v oblasti sociálního začlenění, včetně úsilí vynakládaného na pomoc Romům[37].

V dubnu 2010 Komise[38] vyzvala členské státy, aby zajistily, že jsou stávající finanční nástroje EU, zejména strukturální fondy a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, přístupné Romům. Tento přístup byl přijat na zasedání Rady v červnu 2010[39]. Většina členských států však v současné době dostatečně nevyužívá dostupné finanční prostředky EU pro řešení potřeb Romů.

Dosažení pokroku během současného programového období (2007–2013)…

- S cílem překonat nedostatky při vývoji vhodných strategií a účinných opatření na jejich provádění tam, kde již existují, Komise vyzývá členské státy, aby své operační programy spolufinancované ze strukturálních fondů a z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova upravily tak, aby z nich mohly být lépe podpořeny projekty zaměřené na romskou populaci, a aby je sladily se svými vnitrostátními strategiemi integrace Romů.

- Komise s členskými státy přezkoumá změny jejich operačních programů, které mají za cíl řešit nové potřeby, zjednodušit uskutečňování a zrychlit provádění priorit, včetně zavedení integrovaného přístupu k bydlení podle pozměněného

---

37 V rámci Evropského sociálního fondu bylo pro období 2007–2013 přiděleno 9,6 miliard EUR na opatření zaměřená na socio-ekonomické začlenění znevýhodněného obyvatelstva (včetně marginalizovaných Romů) a 172 milionů EUR bylo výslovně přiděleno na opatření zacílená na integraci Romů. V případě Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) se předpokládá více než 16,8 miliardy EUR na sociální infrastrukturu.

38 KOM(2010) 133.

39 Závěry Rady ze dne 7. června 2010, 10058/10+COR 1.

nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj[40]. Komise urychleně posoudí žádosti o změny programů, které souvisejí s vnitrostátními strategiemi integrace Romů.

- Členským státům jsou k dispozici značné částky v rámci technické pomoci EU (4 % všech strukturálních fondů), z nich členské státy do konce roku 2009 průměrně využily pouze 31 % prostředků plánovaných k přidělení. Pokud se tyto prostředky nevyužijí, budou ztraceny. Členské státy by při navrhování svých strategií integrace Romů měly více využívat technickou pomoc EU[41] na zlepšení svých kapacit řízení, kontroly a hodnocení také vzhledem k projektům zaměřeným na Romy. Tento nástroj by členské státy také mohly využít k získávání odborných znalostí od regionálních, vnitrostátních a mezinárodních organizací při přípravě, provádění a kontrole zásahů.
- Na překonání kapacitních problémů, jako například nedostatek know-how, administrativní kapacity řídících orgánů nebo obtíží při kombinování zdrojů na podporu integrovaných projektů, Komise vyzývá členské státy, aby zvážily, zda by nebylo vhodné pověřit řízením a prováděním určité části programů zprostředkovatelské orgány, jako například mezinárodní organizace, subjekty regionálního rozvoje, církve a náboženské organizace či sdružení, jakož i nevládní organizace, které mají prokázanou zkušenost s integrací Romů a znají aktéry, kteří se v daném prostředí pohybují[42]. V tomto ohledu by mohla být užitečná síť Evropského hospodářského a sociálního výboru[43].
- Členské státy by rovněž měly zvážit využití evropského nástroje mikrofinancování Progress[44], který má na období 2010–2013 k dispozici celkem 100 milionů EUR z prostředků EU. Komise odhaduje, že tato částka může být navýšena na více než 500 milionů EUR v podobě mikroúvěrů v průběhu příštích osmi let. Romské komunity jsou jednou z cílových skupin tohoto nástroje[45]. Pokud by romské komunity dostaly příležitost zahájit autonomní výrobní činnosti, mohlo by to motivovat lidi k aktivní účasti na pravidelné práci, snížit závislost na sociálních dávkách a inspirovat další generace.

- Komise podporuje členské státy v tom, aby při navrhování a provádění svých vnitrostátních strategií integrace Romů využívaly Evropskou iniciativu pro sociální inovace, kterou hodlá zahájit v roce 2011 jako součást své stěžejní iniciativy „Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení“. Tento přístup založený na inovaci může přispět ke zlepšení účinnosti politik sociálního začlenění.

---

40 Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 437/2010 (Úř. věst. L 132, 29.5.2010). Dne 9. února 2011 Komise vydala pokyny k provádění integrovaných zásahů v oblasti bydlení pro marginalizované skupiny v rámci EFRR, které schválil Výbor pro koordinaci fondů.

41 KOM(2010) 110, Politika soudržnosti: Strategická zpráva 2010 o provádění programů na období 2007–2013 a SEK(2010) 360 ukazují, že členské státy využily v průměru pouze 31 % přidělených prostředků na podporu přípravy, provádění a kontroly politiky soudržnosti.

42 V souladu s články 42 a 43 nařízení Rady č. 1083/2006 o globálních grantech (Úř. věst. L 210, 31.7.2006).

43 Evropský hospodářský a sociální výbor má síť vnitrostátních kontaktních míst v organizované občanské společnosti prostřednictvím národních hospodářských a sociálních rad a obdobných organizací.

44 Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 283/2010/EU ze dne 25. března 2010.

45 Komise již podporuje například Kiútprogram, malý pilotní program určený romské komunitě v Maďarsku, který poskytuje relativně malé mikropůjčky.

… a po roce 2013

Vnitrostátní strategie integrace Romů se vztahují na období 2011–2020, proto je důležité co nejlépe využít finančních prostředků, které budou uvolněny v rámci víceletého finančního rámce. Víceletý finanční rámec stanoví způsob, jakým bude budoucí rozpočet EU podporovat cíle strategie Evropa 2020.

Již od svého vzniku bere strategie Evropa 2020 v potaz situaci romské populace[46]. Opatření na podporu integrace Romů budou součástí odpovídajících finančních nástrojů EU, zejména fondů politiky soudržnosti. Komise se bude při přípravě návrhů budoucího regulačního rámce politiky soudržnosti na základě směrů stanovených v přezkumu rozpočtu[47] a v závěrech páté zprávy o soudržnosti snažit řešit možné překážky, jež by mohly v současnosti bránit účinnému využívání fondů politiky soudržnosti na podporu integrace Romů.

Bude důležité zajistit, aby investiční priority různých fondů, které mohou být využity v oblasti sociálního začlenění a boje proti chudobě, podpořily provádění národních programů reforem a vnitrostátních strategií integrace Romů. Měly by také stanovit předpoklady nutné pro účinnou a na výsledky zaměřenou podporu zahrnující také lepší hodnocení. Dále se prozkoumá možnost využití pozitivních podnětů na nápravu nerovností. Zároveň jedním z hlavních prvků, k nimž Komise přihlédne při přípravě dalších návrhů, bude zjednodušování postupů ve prospěch uživatelů programu. Tento prvek je zvláště důležitý u projektů, které řeší potřeby Romů.

6. PODPORA INTEGRACE ROMŮ ZA HRANICEMI EU: SPECIFICKÁ SITUACE V ZEMÍCH ÚČASTNÍCÍCH SE PROCESU ROZŠIŘOVÁNÍ

Strategie Komise pro rozšiřování[48] zdůrazňuje vážnou situaci mnoha Romů na západním Balkánu a v Turecku. Rada Evropy odhaduje jejich počet na 3,8 milionu.

Romové v zemích účastnících se procesu rozšiřování se potýkají s podobnými nebo ještě závažnějšími problémy, jako Romové v mnoha členských státech: se sociálním vyloučením, segregací a marginalizací vedoucí k nedostatku vzdělání, chronickou nezaměstnaností, omezeným přístupem ke zdravotní péči, k bydlení a základním službám, jakož i obecně rozšířenou chudobou. Navíc v důsledku válek v oblasti Balkánu se mnoho romských rodin muselo přestěhovat jako vysídlené osoby do jiných zemí v tomto regionu nebo do západní Evropy. V Turecku jsou různé skupiny Romů, většina z nich však trpí vícenásobným sociálním vyloučením.

Předchozí rozšíření umožnila získat zkušenosti, které ukazují, že podpora integrace Romů vyžaduje silný politický závazek k začleňování Romů, přidělení odpovídajících finančních prostředků v rámci rozpočtů jednotlivých států, lepší koordinaci s příslušnými dárci a systematické hodnocení a posílenou kontrolu. Cíle EU pro integraci Romů platí také pro tyto země. Jejich vnitrostátní strategie integrace Romů a akční plány (vypracované většinou

---

46 Integrované hlavní směry hospodářských politik a politik zaměstnanosti (č. 10) se výslovně zmiňují o Romech. Dále stěžejní iniciativa „Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení“ naznačuje, jakým způsobem řešit integraci Romů v rámci celkové politiky boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Další hlavní směry politik zaměstnanosti podporují zaměstnatelnost způsobem, který napomáhá sociální a ekonomické integraci Romů.

47 KOM(2010) 700: *Přezkum rozpočtu EU*.

48 KOM(2010) 660, *Strategie rozšiřování a hlavní výzvy v období 2010–2011*.

v rámci Desetiletí začleňování Romů 2005–2015) by se měly přezkoumat v souladu s těmito cíli. Turecko musí nyní přijmout národní rámec pro začleňování Romů.

Komise hodlá těmto zemím pomoci na regionální a celostátní úrovni v jejich úsilí zlepšit sociální a ekonomické začlenění Romů prostřednictvím:

- lepší dostupnosti podpory v rámci nástroje předvstupní pomoci v zájmu dosažení strategického a na výsledky orientovaného programování určeného většímu počtu příjemců se zaměřením na celoodvětvový přístup k sociálnímu rozvoji. Komise nyní provádí nebo plánuje projekty s celkovou hodnotou více než 50 milionů EUR, jichž mohou částečně nebo plně využívat i romské komunity;

- posílení zapojení občanské společnosti díky podpoře institucionalizovaných dialogů s představiteli Romů, aby se zapojili a převzali odpovědnost za formulování politik, jejich provádění a kontrolu na vnitrostátní, regionální a místní úrovni;

- podrobného sledování pokroku dosaženého každým státem, co se týče sociální a ekonomické situace Romů, a každoroční prezentace závěrů ve zprávách o procesu rozšíření.

7. POSÍLENÍ OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI: DŮLEŽITĚJŠÍ ÚLOHA EVROPSKÉ PLATFORMY PRO ZAČLEŇOVÁNÍ ROMŮ

Evropská platforma pro začleňování Romů je užitečné fórum [49]pro diskuze a koordinované akce všech zúčastněných stran: orgánů EU, vlád členských států, mezinárodních organizací, odborníků a představitelů romské občanské společnosti. Platforma výrazně přispěla k tomu, že jsou evropské i vnitrostátní politiky citlivější k potřebám Romů.

Komise hodlá v platformě zastávat důležitější úlohu a posílit její význam. Bude se opírat o získané zkušenosti a propojí její práci se čtyřmi hlavními oblastmi vnitrostátních strategií integrace Romů.

Prostřednictvím platformy budou mít zúčastněné strany, zejména představitelé Romů, možnost ovlivnit rámec EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů. Posílená platforma může podpořit hledání patřičných politických odpovědí členských států prostřednictvím výměny osvědčených postupů a diskuzí o přístupech s mezinárodními organizacemi, které mají zkušenosti s podporou začleňování Romů. Komisi rovněž poskytne zpětnou vazbu o výsledcích úsilí členských států v podobě zpráv samotné romské občanské společnosti.

8. MĚŘENÍ POKROKU: ZAVEDENÍ DŮSLEDNÉHO KONTROLNÍHO MECHANISMU

V současnosti je obtížné získat přesné, podrobné a úplné údaje ohledně situace Romů v členských státech a zjistit, jaké konkrétní opatření boje proti diskriminaci a vyloučení Romů

[49] První zasedání platformy proběhlo v roce 2009, na základě závěrů Rady ve složení pro obecné záležitosti ze dne 8. prosince 2008, která vyzvala Komisi, aby zorganizovala v rámci integrované Evropské platformy výměnu osvědčených postupů a zkušeností mezi členskými státy v oblasti začleňování Romů, poskytla analytickou podporu a podpořila spolupráci mezi všemi stranami, jichž se tato oblast týká, včetně organizací zastupujících Romy. Závěry Rady ve složení pro obecné záležitosti 15976/1/08 REV 1.

zavedly. Není možné zhodnotit, zda tato opatření mají očekávané výsledky. Proto je nutné shromáždit spolehlivé údaje.

Je tedy nutné zavést **důsledný kontrolní mechanismus** s jasnými měřítky, který zajistí, že se budou měřit konkrétní výsledky, že peníze určené na integraci Romů se skutečně dostanou ke konečným příjemcům, že bude docházet k pokroku v plnění cílů strategie EU pro integraci Romů a že se budou provádět vnitrostátní strategie integrace Romů.

Komise bude **podávat výroční zprávy Evropskému parlamentu a Radě** o pokroku v integraci Romů v členských státech a o plnění stanovených cílů.

Komise se při tom bude opírat o výzkum romských domácností, který provádí jako pilotní projekt Rozvojový program OSN ve spolupráci zejména se Světovou bankou a s Agenturou EU pro základní práva[50]. Komise žádá Agenturu EU pro základní práva, aby tento výzkum rozšířila na Romy ve všech členských státech a aby ho prováděla pravidelně, což umožní měřit skutečný pokrok. Agentura EU pro základní práva ve spolupráci s dalšími příslušnými subjekty, jako je například Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek, bude shromažďovat údaje o situaci Romů ohledně dostupnosti vzdělávání, zaměstnání, zdravotní péče a bydlení. Údaje se budou rovněž shromažďovat z realizovaného výzkumu financovaného z programu pro sociálně-ekonomické a humanitní vědy sedmého rámcového programu pro výzkum a vývoj. Díky tomuto procesu bude Komise, Agentura EU pro základní práva a ostatní orgány EU v souladu s čl. 4 odst. 2 Smlouvy o EU ctít národní identitu členských států, která spočívá v jejich základních politických a ústavních systémech, včetně místní a regionální samosprávy.

Komise také přihlédne k probíhající práci v rámci otevřené metody koordinace v oblasti sociální politiky a k dalším příspěvkům členských států založeným na jejich vlastních systémech kontroly integrace Romů. Hloubková kontrola provádění vnitrostátních strategií integrace Romů, kterou budou uskutečňovat členské státy a zúčastněné strany, je správnou cestou pro zvýšení transparentnosti a odpovědnosti s cílem zajistit co nejúčinnější dopad na integraci Romů.

Národní programy reforem, kontroly a postupy hodnocení strategie Evropa 2020 by měly být dalším zdrojem informací pro hodnocení pokroku a měly by poskytnout členským státům další vodítko.

Komise s cílem získat dlouhodobé užitečné údaje podpoří spolupráci mezi národními statistickými úřady a Eurostatem, aby bylo nejprve možné určit metody k mapování nejméně rozvinutých mikroregionů EU, kde žijí nejvíce marginalizované skupiny a zejména Romové. Tento teritoriální přístup sběru údajů se přímo týká boje proti chudobě a vyloučení Romů. Agentura Evropské unie pro základní práva by navíc měla spolupracovat s členskými státy na rozvoji kontrolních metod, které mohou poskytnout srovnávací analýzu situace Romů v celé Evropě.

---

[50] Výzkum UNDP, spolufinancovaný GŘ REGIO a vyvinutý ve spolupráci s GŘ REGIO, Agenturou Evropské unie pro základní práva (FRA), Světovou bankou a Institutem pro otevřenou společnost (OSI) (jaro 2011, výsledky budou dostupné na podzim). Týká se jedenácti států (Bulharsko, Česká republika, Francie, Itálie, Maďarsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Španělsko).

9. ZÁVĚR: DESET LET NA PROVEDENÍ ZMĚN

Tento rámec EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů nabízí příležitost spojit síly na všech úrovních (EU, členské státy, regiony) a se všemi zúčastněnými stranami, včetně Romů, při řešení jednoho z nejzávažnějších sociálních problémů v Evropě: ukončit vyloučení Romů. Doplňuje stávající právní předpisy a politiky EU v oblasti nediskriminace, základních práv, volného pohybu osob a práv dítěte[51]. Rámec stanoví cíle integrace Romů na úrovni EU, jichž je třeba dosáhnout na vnitrostátní, regionální a místní úrovni. Těchto odvážných cílů bude moci dosáhnout, pouze pokud členské státy, vnitrostátní, regionální a místní orgány formulují jasný závazek a pokud budou zapojeny romské občanské organizace.

Komise vyzývá Evropský parlament, Evropskou radu, Radu, Výbor regionů a Evropský hospodářský a sociální výbor, aby podpořily rámec pro vnitrostátní strategie integrace Romů. Evropské orgány již více než deset let pravidelně vyzývají členské státy a kandidátské země, aby zlepšily sociální a ekonomickou integraci Romů. Nastal čas změnit dobré úmysly v konkrétní akce.

[51] KOM(2011) 60, *Agenda EU v oblasti práv dítěte.*

Příloha – Tabulka na základě údajů Rady Evropy (http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/default_en.asp)

Číselné údaje převzaté z dokumentu odboru Rady Evropy pro Romy a Travellers							
Evropské země (Členské státy EU)	**Celková populace země (červenec 2009)**	**Oficiální počet (poslední sčítání)**	**Odhadované minimum**	**Odhadované maximum**	**Odhadovaný průměr**	**% celkové populace (na základě průměrů)**	**Aktualizováno**
Rakousko	8 205 533	Údaje nejsou k dispozici	20 000	30 000	**25 000**	**0,30 %**	**14/09/2010**
Belgie	10 414 336	Údaje nejsou k dispozici	20 000	40 000	**30 000**	**0,29 %**	**14/09/2010**
Bulharsko	7 262 675	370 908 (2001)	700 000	800 000	**750 000**	**10,33 %**	**14/09/2010**
Kypr	792 604	560 (1960)	1 000	1 500	**1 250**	**0,16 %**	**3/08/2009**
Česká republika	10 220 911	11 718 (2001)	150 000	250 000	**200 000**	**1,96 %**	**14/09/2010**
Dánsko	5 484 723	Údaje nejsou k dispozici	1 000	10 000	**5 500**	**0,10 %**	**3/08/2009**
Estonsko	1 307 605	584 (2009)	1 000	1 500	**1 250**	**0,10 %**	**3/08/2009**
Finsko	5 244 749	Údaje nejsou k dispozici	10 000	12 000	**11 000**	**0,21 %**	**3/08/2009**
Francie	64 057 790	Údaje nejsou k dispozici	300 000	500 000	**400 000**	**0,62 %**	**14/09/2010**
Německo	82 400 996	Údaje nejsou k dispozici	70 000	140 000	**105 000**	**0,13 %**	**14/09/2010**

Řecko	10 722 816	Údaje nejsou k dispozici	180 000	350 000	**265 000**	**2,47 %**	**14/09/2010**
Maďarsko	9 930 915	190 046 (2001)	400 000	1 000 000	**700 000**	**7,05 %**	**14/09/2010**
Irsko	4 156 119	22 435 (2006)	32 000	43 000	**37 500**	**0,90 %**	**14/09/2010**
Itálie	59 619 290	Údaje nejsou k dispozici	110 000	170 000	**140 000**	**0,23 %**	**14/09/2010**
Lotyšsko	2 245 423	8 205 (2000)	13 000	16 000	**14 500**	**0,65 %**	**3/08/2009**
Litva	3 565 205	2 571 (2001)	2 000	4 000	**3 000**	**0,08 %**	**3/08/2009**
Lucembursko	486 006	Údaje nejsou k dispozici	100	500	**300**	**0,06 %**	**3/08/2009**
Malta	403 532	Údaje nejsou k dispozici	0	0	**0**	**0,00 %**	**3/08/2009**
Nizozemsko	16 645 313	Údaje nejsou k dispozici	32 000	48 000	**40 000**	**0,24 %**	**14/09/2010**
Polsko	38 500 696	12 731(2002)	15 000	60 000	**37 500**	**0,10 %**	**14/09/2010**
Portugalsko	10 676 910	Údaje nejsou k dispozici	40 000	70 000	**55 000**	**0,52 %**	**14/09/2010**
Rumunsko	22 246 862	535 140 (2002)	1 200 000	2 500 000	**1 850 000**	**8,32 %**	**14/09/2010**
Slovensko	5 455 407	89 920 (2001)	400 000	600 000	**500 000**	**9,17 %**	**14/09/2010**
Slovinsko	2 007 711	3 246 (2002)	7 000	10 000	**8 500**	**0,42 %**	**3/08/2009**
Španělsko	46 157 822	Údaje nejsou k dispozici	650 000	800 000	**725 000**	**1,57 %**	**14/09/2010**

Švédsko	9 276 509	Údaje nejsou k dispozici	35 000	50 000	**42 500**	**0,46 %**	**14/09/2010**
Spojené království	60 943 912	Údaje nejsou k dispozici	150 000	300 000	**225 000**	**0,37 %**	**14/09/2010**
Celkem v EU					**6 172 800**	**1,73 %**	
(Státy mimo EU)							
Albánie	3 619 778	1261 (2001)	80 000	150 000	**115 000**	**3,18 %**	**14/09/2010**
Andorra	72 413	Údaje nejsou k dispozici	0	0	**0**	**0,00 %**	**3/08/2009**
Arménie	2 968 586	Údaje nejsou k dispozici	2 000	2 000	**2 000**	**0,07 %**	**3/08/2009**
Ázerbájdžán	8 177 717	Údaje nejsou k dispozici	2 000	2 000	**2 000**	**0,02 %**	**3/08/2009**
Bělorusko	9 685 768	Údaje nejsou k dispozici	10 000	70 000	**40 000**	**0,41 %**	**14/09/2010**
Bosna a Hercegovina	4 590 310	8 864 (1991)	40 000	60 000	**50 000**	**1,09 %**	**14/09/2010**
Chorvatsko	4 491 543	9 463 (2001)	30 000	40 000	**35 000**	**0,78 %**	**14/09/2010**
Gruzie	4 630 841	1 744 (1989)	2 000	2 500	**2 250**	**0,05 %**	**3/08/2009**
Island	304 367	Údaje nejsou k dispozici	0	0	**0**	**0,00 %**	**3/08/2009**

*Kosovo**	2 542 711	45 745 (1991)	25 000	50 000	**37 500**	**1,47 %**	**14/09/2010**
Lichtenštejnsko	34 498	Údaje nejsou k dispozici	0	0	**0**	**0,00 %**	**3/08/2009**
Bývalá jugoslávská republika Makedonie	2 061 315	53 879 (2002)	135 500	260 000	**197 750**	**9,59 %**	**14/09/2010**
Moldavsko	4 324 450	12 280 (2004)	15 000	200 000	**107 500**	**2,49 %**	**14/09/2010**
Monako	32 796	Údaje nejsou k dispozici	0	0	**0**	**0,00 %**	**3/08/2009**
Černá Hora	678 177	2 826 (2003)	15 000	25 000	**20 000**	**2,95 %**	**14/09/2010**
Norsko	4 644 457	Údaje nejsou k dispozici	4 500	15 700	**10 100**	**0,22 %**	**3/08/2009**
Ruská federace	140 702 094	182 617 (2002)	450 000	1 200 000	**825 000**	**0,59 %**	**14/09/2010**
San Marino	29 973	Údaje nejsou k dispozici	0	0	**0**	**0,00 %**	**3/08/2009**
Srbsko (mimo Kosovo)	7 334 935	108 193 (2002)	400 000	800 000	**600 000**	**8,18 %**	**14/09/2010**
Švýcarsko	7 581 520	Údaje nejsou k dispozici	25 000	35 000	**30 000**	**0,40 %**	**14/09/2010**
Turecko	71 892 807	4 656 (1945)	500 000	5 000 000	**2 750 000**	**3,83 %**	**14/09/2010**
Ukrajina	45 994 287	47 917 (2001)	120 000	400 000	**260 000**	**0,57 %**	**14/09/2010**
Země mimo EU celkem					**5 084 100**	**1,63 %**	

Celkem v Evropě					**11 256,900**		

* podle rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1244/99